

REGERINGSKANSLIET

Rådspromemoria

2015-11-23

Utbildningsdepartementet

Forskningspolitiska enheten

Konkurrenskraftsrådets (KKR) möte den 1 december 2015

Dagordningspunkt: 10

Rubrik: Utkast till rådsslutsatser om jämställdhet inom det europeiska forskningsområdet (ERA) - antagande

Dokument: 13902/15¹ rådsslutsatser (RSS)

Fakta-PM (avseende ERA):

2006/7: FPM77 Grönbok om det europeiska forskningsområdet (ERA)

2011/12: FPM170 Ett stärkt partnerskap för Europeiska forskningsområdet (KOM(2012) 392)

2011/12: FPM171 För bättre tillgång till vetenskaplig information (KOM(2012)401)

2012/13: FPM11 Strategi för EUs internationella samarbete inom forskning och innovation (KOM(2012)497)

2014/15: FPM4 Lägesrapport för Europeiska forskningsområdet (ERA) (KOM(2014)575)

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden (avseende ERA): 22 maj 2015, 28 november 2014, 19 september 2014, 14 februari 2014, 20 september 2013, samt 7 december 2012.

Bakgrund

Det europeiska forskningsområdet (ERA) syftar till att uppnå ett enat forskningsområde med ett fritt flöde av forskare och vetenskaplig kunskap i Europa.

¹ Utkastet finns endast på engelska i dagsläget och sålunda är rådspm endast att betrakta som inofficiella översättningar.

Inom ERA lyfts vissa prioriteringar som man strävar efter att förverkliga och implementera fullt ut i Europa och vilka kan sammanfattas i:

1. effektivare nationella forskningssystem,
2. optimalt gränsöverskridande samarbete och konkurrens,
3. en öppen arbetsmarknad för forskare,
4. jämställdhet och jämställdhetsintegrering inom forskningen,
5. optimal cirkulering och tillgång till och överföring av vetenskaplig kunskap, samt
6. internationellt samarbete med tredje land inom forskning och innovation.

De rådsslutsatser om jämställdhet inom ERA som nu föreligger berör främst ERA-prioriteten om jämställdhet och jämställdhetsintegrering men även i viss utsträckning några av de andra ERA-prioriteringarna (som öppen arbetsmarknad för forskare och internationellt samarbete).

Vid KKR i maj 2015 antogs RSS för antagande av den ERA färdplan för EU nivån som ERAC tagit fram. Som en följd av antagandet av dessa RSS förväntas varje medlemsland att påbörja implementeringen av ERA färdplanens topprioriterade åtgärder genom lämpliga aktiviteter i sina nationella handlingsplaner eller strategier. Den antagna färdplanens topprioriterade åtgärder inom den ERA-prioritet som berör jämställdhet:

4. Jämställdhet och jämställdhetsintegrering inom forskningen:

Att via nationell jämställdhetslagstiftning uppnå effektiva åtgärder för att ta itu med obalansen mellan könen i forskningsinstitutioner och beslutsfattande organ och integrera jämställdhetsperspektivet bättre i FoU-politik, forskningsprogram och forskningsprojekt.

Lägesrapporter för förverkligandet har tagits 2013 och 2014.

Lägesrapporterna går igenom de framsteg som gjorts inom ramen för de prioriteringar som rådet har ställt sig bakom på EU nivå och på MS nivå. I de rådsslutsatser som antagits med utgångspunkt i lägesrapporterna har man bland annat betonat vikten av att jämställdhet och jämställdhetsintegrering tas i beaktande vid framtagandet av ERA färdplanen på EU nivå, samt att medlemsstaterna på nationell nivå bör stödja jämställdhetsintegrering och karriärfrågor på lika villkor för könen.

Kommissionen har 2012 tagit fram en rapport med statistik och indikatorer kring jämställdhet och jämställdhetsintegrering i forskning

och innovation och en uppdatering kommer att presenteras under 2015 (She Figures – Gender in research and innovation).

Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund: EUF-fördraget artikel 179 om ERA.

Beslutsförfarande: rådsslutsatser antas med konsensus.

Svensk ståndpunkt

Regeringen anser att ERA är ett viktigt strategiskt projekt som är centralt för europeisk forskning och innovation. Medlemsstaterna och EU bör arbeta för en hög ambitionsnivå gällande implementering av ERA och av ERA färdplan.

I förhandlingarna av rådsslutsatserna har regeringen arbetat för att rådsslutsatserna ska innehålla skrivningar som motsvarar den ambitionsnivå som regeringen har i sitt arbete för jämställdhet inom forskning på nationell nivå.

Regeringen har till exempel drivit att rådsslutsatserna ska innehålla skrivningar om mål för en jämnare könsfördelning bland professorer, vilket vi också fått gehör för.

Att peka ut mål för jämnare könsfördelning bland professorer är enligt regeringen ett effektivt sätt att snabbt driva på en mer jämställd akademi.

Regeringen har också i förhandlingarna drivit och fått gehör för frågan om att forskningsanslag ska fördelas jämställt och pekat på vikten av åtgärder för att processerna för medelstilldelning inte ska påverkas av könsskillnader. En utgångspunkt är att män och kvinnor ska ha samma möjligheter och villkor i akademien, därför behövs åtgärder för att säkerställa en jämställd fördelning av forskningsmedel.

Regeringen har även drivit frågan om betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i internationella samarbeten samt att riktlinjer för detta behöver tas fram. Även detta har vi fått gehör för.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom ordförandeskapets utkast till rådsslutsatser.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentet har uttalat sig rörande jämställdhet inom ERA i ett yttrande från september 2015 (European Parliament resolution of 9 September 2015 on women's careers in science and universities, and

glass ceilings encountered (2014/2251(INI), rekommendation nr. 25) där de uppmanat kommissionen att lägga fram en rekommendation om jämställdhet och forskning i enlighet med vad som uttalas i ett meddelande från kommissionen om ERA från 2012 (A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth, sid. 13).

Kommissionen menade att de ändrat sig vad gällde rekommendationen och att de istället för ett särskilt initiativ har de tagit fram två stycken lägesrapporter om ERA i sin helhet samt att nu även ERA färdplan presenterats och beslutats av MS.

Förslaget

I de nu föreliggande rådsslutsatserna betonas att jämställdhet inom forskning och i akademien innebär att man till fullo utnyttjar alla människors potential, att man bidrar till samhällsekonomisk nytta och till mångfald, excellens och ökad kvalitet.

I RSS uppmanas medlemsstaterna att inom ramen för arbetet med implementeringen av ERA och framtagandet av ERA färdplaner på nationell nivå arbeta med ambitiösa mål och formulera konkreta åtgärder inom jämställdhetsområdet.

RSS lyfter behovet av förändring på bred front kopplad till en institutionell nivå inom flera olika områden som till exempel erfarenhetsutbyte, utbildning, jämställdhetsstrategier, jämställd rekrytering och karriärvägar samt jämställd medelstillelning.

Kommissionen uppmanas att stärka arbetet med att följa upp och utvärdera olika jämställdhetsperspektiv inom ramen för ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020.

I RSS lyfts också vikten av att ett jämställdhetsperspektiv finns närvarande i olika internationella samarbeten.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Det finns inga effekter på svenska regler till följd av rådsslutsatser.

Ekonomiska konsekvenser

Rådsslutsatserna har inga budgetära konsekvenser.

Övrigt

